

Marian Gucwa

Para narciarzy

Rocznik Muzeum Narodowego w Kielcach 26, 417-419

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

rylce wielorzędowe. Odnotowano to również w artystycznej biografii twórcy narodowej szkoły polskiego drzeworytu Władysława Skoczylasa, który zaczął się nimi postugiwać, stosunkowo późno (od roku 1928).

Marian Gucwa

LITERATURA:

Czarodziej rylca. Wystawa w sto dziesiątą rocznicę urodzin Stefana Mrożewskiego 1894-1975, 2004, A. Pietrzak, red. Ozimek A., Kozłowska M., poz. 400.

Mielcarska-Kaczmarczyk J., *Stefan Mrożewski. Warsztat artysty, Katalog wystawy*, Muzeum Narodowe w Kielcach, Kielce 2010, s. 8.

Grońska M., *Nowoczesny drzeworyt polski (do 1945 roku)*, Zakład Narodowy im Ossolińskich, Wrocław 1971, s. 99.

PARA NARCIARZY

Stefan Mrożewski (1894-1975)

Monte Sereno 1963

Sygn: l.d. MS (monogram wiązany) z herbem Prus

Linoryt, linoleum na drewnianej sklejce

Wymiary 20,3 x 7,5 x 2,3 cm

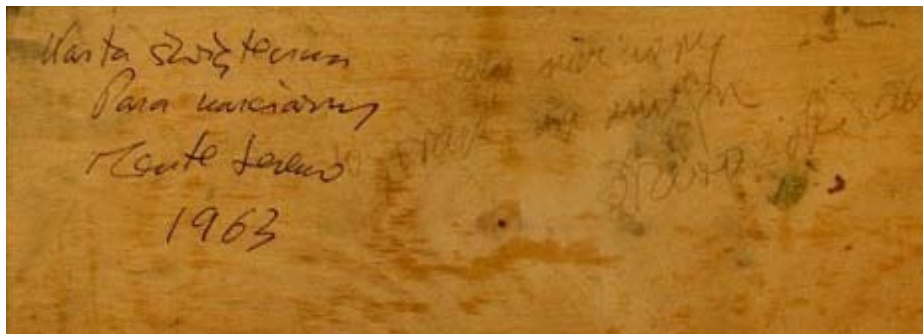
MNKi/GR/3422

Na rewersie napisy ołówkiem: *Para narciarzy w górach na śniegu MrożewskiStef*, czarnym długopisem: *Karta świąteczna Para narciarzy Monte Sereno 1963*

Scena zjazdu pary narciarzy została potraktowana dynamicznie z podkreśleniem sportowej postawy dziewczynki na pierwszym planie. Pochyla się do przodu na ugiętych w nogach, z uniesionymi wysoko, skierowanymi do tyłu kijkami narciarskimi. Pęd wiatru unosi jej warkocze z kokardami i rozwija długi, kraciasty szal. Jej narty pozostawiają za sobą długi ślad w postaci strumienia linii, uwydatniający ruch. Ma na sobie dwuczęściowy sportowy strój i wełnianą czapkę na głowie. Powyżej niej, narciarz ukośnie przecina stok odpychając się mocno kijkami, za nim w oddali zarysowana mała sylwetka innego zjeżdżającego. Narciarz ma dwuczęściowy strój i czapkę przypominającą tyrolski kapelusik. Z prawej strony kompozycji stoi pojedyncze drzewo, za którym widać wierzchołki świerków porastających strome zbo-

Il. 1, *Para narciarzy*, 1963.

Il. 2. Odwrocie linorytu *Para narciarzy*, 1963.

cze. Poza tym niewielkim fragmentem, płaszczyznę linorytu pokrywa gęste kreskowanie sugerujące leżący na stoku śnieg. Prowadzone w różnych kierunkach cięcia nawiązują do formy terenu i służą wzmocnieniu dynamiki całej kompozycji. Od góry scenę zjazdu pary narciarzy zamyka wąski pas nieba z kłębiącymi się chmurami.

Linoryt należy do licznej grupy prac reprezentujących twórczość Stefana Mrożewskiego w zbiorach Działu Rycin. Trafił do nich wraz z klockami drzeworytniczymi ofiarowanymi w 2007 roku przez syna artysty Andrzeja Mrożewskiego i jego żonę Janinę. Większość daru stanowią matryce do grafik znanych z książek ilustrowanych przez artystę, lub z tek wydanych jego własnym nakładem. Pewna część klocków wymaga odnalezienia i identyfikacji grafik, do wykonania których je wykorzystano. Kilka matryc posłużyło do odbijania kart świątecznych, o czym informują własnoręczne adnotacje Stefana Mrożewskiego umieszczone na ich rewersach. Powtarza się w nich data 1963 r. i nazwa Monte Sereno (miejsca zamieszkania Stefana Mrożewskiego w Kalifornii).

Adnotacje zostały naniesione wyraźnie czarnym długopisem obok wcześniejszych, nieczytelnych napisów ołówkiem. Spotykamy je na czterech matrycach o identycznym formacie i podobnej strukturze: płytka linoleum naklejona na drewnianej sklejce. Dwie karty świąteczne przedstawiają sceny religijne: *Świątą Rodziną* oraz *Trzech Króli*, które znamy z wielu innych matryc graficznych Stefana Mrożewskiego. W zbiorach MNKi nie odnotowano innych przykładów wskazujących na zainteresowanie artysty tematyką sportu, obecną w karcie świątecznej przedstawiającej *Parę narciarzy*. Poszukiwanie odbitek graficznych tej sceny początkowo nie przyniosło pozytywnego rezultatu. Udało się jedynie odnaleźć wzmiankę w katalogu wystawy *Czarodziej rylca* zorganizowanej przez Bibliotekę Narodową w Warszawie, uwzględniającym grafikę Stefana Mrożewskiego zatytułowaną *Dzieci zjeżdżające z górki na nartach* o identycznych wymiarach. Oryginalna odbitka na bibułce została wklejona do karnetu z nadrukiem „Merry / Christmas / and / Happy / New Year”, zawierające życzenia świąteczne skierowanej przez Irenę i Stefana Mrożewskich do Bogny Krasnodębskiej-Gardowskiej, wysłane 24 grudnia 1972 roku z Walnut Creek w Kalifornii.

Ze względu na brak dostępnej reprodukcji odbitki należącej do Zbiorów Biblioteki Narodowej, jej identyfikacja z matrycą przechowywaną w Dziale Rycin

Muzeum Narodowego w Kielcach była możliwa dzięki uprzejmości pani Agaty Pietrzak, kierującej Zakładem Zbiorów Ikonograficznych tej instytucji. Otwartą sprawą pozostaje nadal odnalezienie pozostałych kart świątecznych odbitych z matryc graficznych przechowywanych w Dziale Rycin MNKi.

Marian Gucwa

LITERATURA:

Czarodziej rylca. Wystawa w sto dziesiątą rocznicę urodzin Stefana Mrożewskiego 1894 - 1975, Warszawa 2004, Pietrzak A., red. Ozimek A., Kozłowska M., poz. 390.

Mielcarska-Kaczmarczyk J., *Stefan Mrożewski. Warsztat artysty, Katalog wystawy*, Muzeum Narodowe w Kielcach, Kielce 2010, poz. 377.

ŚWIĘTA RODZINA Z ANIOŁEM

Il. 1, *Święta Rodzina z aniołem*, 1764.

Francesco Bartolozzi (1727-1815)

Obraz z 1764

Wg rys. Francesco Barbieri zw. Guercino (1591-1666)

Wymiary 27,8 x 39,2 cm

Akwaforta, papier

Napisy: *Francesco Bartolozzi sculp. Guercino da Cento inven.*

Ex Collectione Joseph Smith

MNKi/GR/2616